

Projekt wspiera:

n a r o d o w e
c e n t r u m
k u l t u r y

Szanowni Państwo!

Fundacja im. Stefana Batorego ma przyjemność przekazać na Państwa ręce broszurę KULTURA, kolejną z serii „Polacy w Unii Europejskiej”.

Broszura ta adresowana jest przede wszystkim do menedżerów kultury, samorządowców, ale i do artystów i adeptów sztuk pięknych, muzealników, pracowników służb konserwatorskich i archeologów, a także do nauczycieli, przedsiębiorców i wielu innych zainteresowanych tym tematem.

Warto pamiętać, że środków na realizację projektów kulturalnych szukać należy nie tylko w kulturalnych programach unijnych, ale także w innych funduszach europejskich, nawet jeśli pozornie z kulturą nie mają one nic wspólnego (na przykład fundusze na rozwój wsi czy budowę infrastruktury). Musimy zacząć patrzeć na kulturę jako na narzędzie rozwoju regionalnego - takie podejście jest w Unii bardzo popularne – zwłaszcza jeśli chcemy dobrze wykorzystać fundusze strukturalne. A wszystkim tym, którzy wydatki na kulturę traktują jako przysłowiowy „worek bez dna”, chcemy pokazać, że działania artystyczne i kulturalne mogą mieć nie tylko wysoką wartość duchową, ale także materialną.

Gorąco Państwa zachęcamy do korzystania z przygotowywanych przez nas materiałów!

Broszura została także zamieszczona na stronie internetowej Fundacji im. Stefana Batorego:

www.batory.org.pl/pub/index.htm

Uwagi i pytania dotyczące broszury prosimy kierować na adres e-mailowy:

EUBroszura@batory.org.pl

lub listownie: Fundacja im. Stefana Batorego, ul. Sapieżyńska 10A, 00-215 Warszawa, z dopiskiem „EUBroszura”.

Dans Works Rotterdam – Caroline Harder en Lóránd Zachar – zdjęcie Robert Benschop

Wstęp

Unia Europejska nie zmierza do ujednoczenia polityk kulturalnych swoich państw członkowskich. Zachowują one w tej mierze pełną suwerenność.

Działania UE w zakresie kultury koncentrują się na stymulowaniu współpracy między krajami członkowskimi, a w razie konieczności także wspieraniu i umacnianiu ich działań. Zgodnie z obowiązującą w Unii zasadą subsydiarności (rozwiązywanie problemów na jak najniższym szczeblu administracyjnym) wspierane są jedynie te działania o charakterze ogólnoeuropejskim, które przekraczają możliwości i kompetencje państw członkowskich.

Polityka kulturalna Unii Europejskiej i państw członkowskich

Kultura stanowi jeden z filarów integracji narodów Europy. Sztuka, nauka i filozofia różnych narodów zawsze wykraczały poza podziały geograficzne i polityczne, zawsze na siebie oddziaływały i wzajemnie się wzbogacały, tworząc wspólny dorobek, do którego mogą się odwoływać państwa Unii Europejskiej. Narody europejskie bowiem, mimo ich różnorodności, łączy wspólnie kształtowana od wieków cywilizacja, która wyróżnia Europę w świecie.

Europejska polityka kulturalna zaczęła się kształtować po podpisaniu Traktatu z Maastricht w 1992 roku. W artykule 128 tego dokumentu jego sygnatariusze wyrazili przekonanie, że bogactwem kultury europejskiej jest jej różnorodność, należy więc ją chronić i rozwijać. Rozszerzona wersja tego artykułu w postaci artykułu 151 Traktatu z Amsterdamu (1997) określa priorytety wspólnej europejskiej polityki kulturalnej i zasady jej realizacji.

Europejska polityka kulturalna ma trzy podstawowe cele:

- przyczynić się do rozkwitu kultur państw członkowskich, respektując ich narodową i regionalną różnorodność, promując jednocześnie wspólne dziedzictwo kulturowe;
- wspierać współczesną twórczość artystyczną i wymianę kulturalną;
- umacniać współpracę kulturalną między państwami członkowskimi UE i krajami trzecimi oraz odpowiednimi organizacjami międzynarodowymi.

Każde państwo członkowskie Unii Europejskiej samodzielnie tworzy własną politykę kulturalną i określa metody jej realizacji. Samo decyduje też o stopniu

interwencji państwowej w finansowaniu poszczególnych dziedzin życia związanych z kulturą. Na przykład we Francji instytucją odpowiedzialną za finansowanie produkcji filmowej jest Narodowe Centrum Kineematografii, instytucja publiczna działająca przy ministerstwie, a w Szwecji funkcję tę pełni Szwedzki Instytut Filmowy będący prywatną fundacją. To samo dotyczy na przykład systemów ochrony prawnej i socjalnej artystów czy przepisów regulujących ochronę dziedzictwa kulturowego.

Kultura a fundusze europejskie

Unia Europejska wspiera swoją politykę kulturalną poprzez fundusze wspólnotowe. Pierwsze z nich, realizowane w latach 1996-1999, to: Kaleidoscope (twórczość artystyczna, 1996-1999), Ariane (czytelność, 1997-1999) i Raphael (dziedzictwo kulturowe, 1997-1999). W roku 2000 wszystkie je zastąpiła **Kultura 2000**, największy program wspólnotowy wspierający ponadnarodowe przedsięwzięcia kulturalne i artystyczne w Europie. Początkowo miał on funkcjonować do roku 2004, ale przetrwa najpewniej do roku 2006, czyli do końca funkcjonowania aktualnego budżetu Unii Europejskiej. Natomiast program **Media Plus**, przewidziany na lata 2001-2005, skierowany jest do sektora audiowizualnego.

Pomocy na realizację projektów kulturalnych można szukać również w innych programach wspólnotowych: o charakterze edukacyjnym (Socrates, Leonardo da Vinci), młodzieżowym (Młodzież), naukowym (6. Ramowy Program Badań, Rozwoju Technicznego i Prezentacji Unii Europejskiej), a także związanych z tworzeniem europejskich sieci cyfrowych (eContent). Informacje o wszystkich tych programach podajemy w części II broszury. Polska już w nich uczestniczy i będzie uczestniczyć nadal, gdy stanie się pełnoprawnym członkiem Unii Europejskiej.

W roku 2007, wraz z nowym budżetem UE, pojawią się nowe programy wspólnotowe. Prace nad ich strategią są już bardzo zaawansowane. Dyrekcja Generalna Komisji Europejskiej – Edukacja i Kultura (Directorate General for Education and Culture), odpowiedzialna za realizację polityki kulturalnej UE, przedstawiła projekt przyszłego programu kulturalnego, który jest obecnie przedmiotem debaty publicznej.

Fundusze strukturalne i kultura

W Unii funkcjonują tak zwane fundusze strukturalne – podstawowy instrument realizacji polityki regionalnej UE, której celem jest niwelowanie różnic gospodarczych i społecznych między najbiedniejszymi i najbogatszymi regionami. Schemat funduszy strukturalnych jest jednolity dla całej Unii, ale każde państwo członkowskie samo określa, w jaki sposób może zapewnić harmonijny rozwój swoich regionów i samo ustala warunki korzystania ze środków tych funduszy. Na przykład Grecja uznała swoje dziedzictwo kulturowe za jeden z podstawowych czynników rozwoju społeczno-gospodarczego poszczególnych regionów kraju, dlatego dużą część unijnej pomocy przeznacza na ochronę i renowację zabytków. W Hiszpanii wsparcie z funduszy strukturalnych na projekty związane z kulturą koncentruje się głównie na rozbudowie infrastruktury turystycznej, aby zwiększyć atrakcyjność poszczególnych regionów i ułatwić dostęp do ich zabytków. W Finlandii natomiast projekty kulturalne otrzymujące wsparcie dotyczą przede wszystkim promocji, ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego, ale również tak zwanych przemysłów kultury (kino, media, działalność wydawnicza, rzemiosła artystyczne, fonografia) jako ważnego czynnika rozwoju rynku pracy. Pomoc uzależniona jest od zamożności poszczególnych regionów państw członkowskich UE mierzonej w skali całej Unii. Wszystkie regiony Polski kwalifikują się do najwyższego poziomu pomocy, co oznacza możliwość wsparcia z czterech funduszy strukturalnych oraz funduszu spójności.

W kontekście funduszy strukturalnych kulturę trzeba więc traktować nie jako swego rodzaju dodatkowe działanie, ale jako integralną część całego systemu i strategii rozwoju gospodarczego i społecznego danego regionu.

Aby móc skorzystać z tej pomocy, rząd Polski przygotował Narodowy Plan Rozwoju na lata 2004-2006 i przedstawił go Komisji Europejskiej do konsultacji. W wyniku dyskusji powstał dokument pod nazwą Podstawy Wsparcia Wspólnoty dla Polski. Będzie on podstawą do rozdysponowania funduszy strukturalnych. W tym celu Polska stworzy krajowe programy operacyjne, z których będzie można uzyskać dofinansowanie na realizację projektów o zasięgu regionalnym, zgodnych z regionalnymi strategiami rozwoju przygotowanymi w województwach. Powołanych zostało także sześć sektorowych programów operacyjnych (SPO), zarządzanych przez odpowiednie ministerstwa, oraz Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR), prowadzony na poziomie województw. Dla kultury podstawowe znaczenie będzie miał SPO-Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego i rozwój obszarów wiejskich oraz ZPORR. Informacje na ten temat można już uzyskać w Narodowym Centrum Kultury (adres na końcu broszury) oraz w urzędach marszałkowskich.

Fundusze strukturalne obejmują także tak zwane inicjatywy wspólnotowe i działania innowacyjne – programy, których cele dotyczą zagadnień ważnych dla Unii jako całości i które są realizowane bezpośrednio przez Komisję Europejską, ale po konsultacjach z państwami członkowskimi (w Polsce w 2004 roku pojawią się dwie inicjatywy wspólnotowe: INTERREG oraz EQUAL).

Po naszym wejściu do Unii Europejskiej fundusze strukturalne i fundusz spójności zastąpią funkcjonujące dotychczas w Polsce programy pomocy przedakcesyjnej: PHARE, SAPARD i ISPA. Choć żaden z tych programów nie jest bezpośrednio związany z kulturą, można z nich uzyskać ogromne wsparcie dla działalności kulturalnej i artystycznej na szczeblu lokalnym. Natomiast z funduszy strukturalnych współfinansowane będą wyłącznie projekty konstruowane i realizowane jako rodzaj inwestycji mającej bezpośredni wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy danego regionu.

1

Co zyskujemy?

Edukacja artystyczna i swobodny przepływ pracowników kultury

Unia zachęca do współpracy europejskiej w dziedzinie oświaty. Dzięki programom wspólnotowym wspierającym edukację (Socrates, Leonardo da Vinci, Młodzież) z roku na rok rośnie mobilność uczniów, studentów, nauczycieli i pracowników. Polska uczestniczy w tych programach już od roku 1998, ale gdy stanie się państwem członkowskim, jako obywatele UE nabędziemy wiele nowych praw, w tym także związanych z edukacją.

Wszyscy obywatele Unii Europejskiej mają równe prawa w zakresie dostępu do edukacji. Oznacza to między innymi, że mogą uczyć się i studiować we wszystkich państwach należących do UE na takich samych prawach jak ich obywatele. Po przystąpieniu do Unii będziemy więc mogli studiować malarstwo w Paryżu albo archeologię w Atenach, korzystając z tych samych udogodnień co studenci francuscy czy greccy. Dotyczy to między innymi równych opłat za czesne, dostępu do stypendiów naukowych czy praw do opieki medycznej. Trzeba jednak pamiętać, że koszty utrzymania za granicą mogą

być dla polskich studentów dużo wyższe niż w Polsce, a oferowane przez Unię lub krajowe instytucje stypendia nie zawsze są wystarczające.

Aby wzmocnić mobilność europejskich artystów i pracowników kultury, Unia wspiera inicjatywy mające na celu tworzenie szkół i programów szkoleniowych, których absolwenci i uczestnicy zdobędą kwalifikacje uznawane we wszystkich krajach Wspólnoty. Przykładem takiego działania jest międzynarodowa szkoła tańca współczesnego PARTS (Performing Arts Research and Training Studios), założona w 1995 roku w Brukseli przez belgijską tancerkę Anne Teresę de Keersmaecker we współpracy z Opera de la Monnaie i działająca przy wsparciu finansowym programu Kultura 2000. Absolwenci tej szkoły, rekrutujący się z wszystkich państw członkowskich i kandydujących, po czterech latach studiów pod okiem międzynarodowego grona nauczycieli otrzymują dyplom uznawany we wszystkich krajach Unii Europejskiej. W Polsce eliminacje przeprowadza co dwa lata Centrum Sztuki Współczesnej w Warszawie. Najbliższe odbędą się 13 marca 2004 roku (www.csw.art.pl, tel. 22 625 55 41).

Zdjęcie Joep Lennarts

W Unii Europejskiej obowiązuje **wspólny system uznawania wykształcenia i kwalifikacji zawodowych**. Podstawą tego systemu (dyrektywy 83/48/EEC oraz 92/51/EEC) jest zasada efektywnego porównania kwalifikacji wymaganych w poszczególnych krajach Unii. Jeśli w systemie kształcenia w danym zawodzie istnieją różnice, dopuszcza się przeprowadzenie testów kwalifikacyjnych lub dodatkowych egzaminów zawodowych, aby umożliwić wszystkim obywatelom UE pracę w swoim zawodzie w każdym należącym do Unii kraju.

W ciągu kilku kolejnych lat po przystąpieniu Polski do UE stopniowo będziemy nabywać prawo do zatrudnienia w innych państwach członkowskich. Wyjątek stanowią Wielka Brytania, Dania, Holandia, Szwecja, Irlandia oraz dwa kraje Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Norwegia i Islandia, które zadeklarowały otwarcie swoich rynków pracy dla obywateli polskich od pierwszego dnia naszego członkostwa w Unii. 1 maja

2004 uzyskamy również prawo do zatrudnienia bez zezwolenia we wszystkich (oprócz Malty i Cypru) obecnych państwach kandydujących. Także kwalifikacje zawodowe osób pracujących legalnie w państwach członkowskich będą uznawane, mimo okresów przejściowych, na omówionych wcześniej zasadach.

Ważne znaczenie dla kształcenia w zakresie kultury mają programy rozwoju tak zwanych zasobów ludzkich finansowane z funduszy strukturalnych. Jeśli chodzi o pomoc przedakcesyjną dla Polski, są to takie fundusze, jak PHARE czy nawet SAPARD. Tutaj także można znaleźć środki na kształcenie artystyczne lub związane ze sferą kultury, jeśli uzyskanie kwalifikacji może mieć wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy danego regionu.

Pomocna w znalezieniu pracy, między innymi dla osób ze sfery kultury, jest strona internetowa **EURES** (www.europa.eu.int/eures), na której zamieszczono informacje na temat możliwości znalezienia pracy. Natomiast wyłącznie dla przedstawicieli tego sektora rynku (w tym także dla absolwentów i nauczycieli kierunków artystycznych i kulturalnych) powstało europejskie forum **CORTEX**, działające dzięki wsparciu programu Leonardo da Vinci (www.cortex-cultureemploi.com). Jest to internetowa platforma wymiany informacji o wolnych miejscach pracy i dostępnych szkoleniach w sferze kultury. Oczywiście wpływ na decyzję o szukaniu zatrudnienia w innym państwie ma wiele czynników, w tym obowiązujący w nim system ubezpieczeń społecznych, bo tu każdy kraj członkowski stosuje własne prawo.

Wolne zawody

Wśród osób znajdujących zatrudnienie w sferze kultury szczególnie dużą grupę stanowią przedstawiciele tak zwanych wolnych zawodów. Poszczególne państwa członkowskie stosują w odniesieniu do nich różne rozwiązania, generalnie przeważa jednak tendencja, aby poprawić sytuację socjalną artystów wykonujących wolne zawody bądź przez włączanie ich do powszechnych systemów ubezpieczeń społecznych, bądź przez tworzenie odrębnych systemów ochrony, jak to jest na przykład w Finlandii, Francji czy Niemczech. Ważną rolę w tym procesie mogą odegrać związki zawodowe, podejmując inicjatywy mające na celu ochronę praw, w tym praw socjalnych, swoich członków pracujących we wszystkich państwach Unii. Doskonałym przykładem takiego działania jest zainicjowany przez europejską sekcję Międzynarodowej Federacji Artystów (EuroFIA) projekt stworzenia tak zwanego Europejskiego Paszportu Tańca (European Dance Passport). Zapewniłby on wszystkim członkom związków zrzeszonych w Federacji pomoc i ochronę każdego innego zrzeszonego związku

zawodowego na terenie całej Unii, bez względu na narodowość danej osoby. Projekt ten jest ciągle w fazie przygotowań i dotyczy środowiska tancerzy, dla których praca w innym kraju jest łatwiejsza niż dla innych osób pracujących w sferze kultury (brak barier językowych w tym zawodzie). Inne związki zawodowe mają podobne plany i być może system ten można będzie zastosować także w wypadku innych profesji związanych z kulturą.

Ochrona własności intelektualnej

Termin ten obejmuje prawa autorskie i prawa pokrewne – takie jak prawo do artystycznych wykonań, prawo do fonogramów czy prawo do nadań – zapewniające twórcom tantiemy/rekompensaty za publiczne wykorzystywanie ich dzieł. Unia Europejska tworzy wspólne regulacje prawne normujące zasady ochrony tych praw i już udało się doprowadzić do dużej harmonizacji prawodawstwa. Prawa autora są w Unii chronione przez 70 lat od chwili jego śmierci, a prawa pokrewne przez lat 50 (dyrektywa 93/98/EEC). Autorzy mają także wyłączność na udzielanie zezwoleń na wynajem lub dzierżawę ich dzieł (dyrektywa 92/100/EEC). Polska dostosowała już swoje prawodawstwo w tym zakresie do norm unijnych (nowelizując 6 czerwca 2000 roku ustawę z dnia 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych).

W ostatnich latach szybki rozwój technik cyfrowych sprawił, że reprodukcja i rozpowszechnianie dzieł stało się tak łatwe jak nigdy dotąd. Tym samym znacznie poszerzył się zasięg działalności gospodarczej powiązanej z prawami autorskimi. Wymagało to nowych rozwiązań prawnych w zakresie ochrony własności intelektualnej w społeczeństwie informacyjnym (dyrektywa 2001/29/EC). Powstały przepisy dostosowane do nowoczesnych rozwiązań technologicznych i globalnych sieci informatycznych, które w momencie wejścia Polski do UE powinny obowiązywać w naszym kraju.

Obrót dziełami sztuki

W systemie wolnego handlu obowiązującego w Unii Europejskiej wolny jest także obrót dziełami sztuki. Prawo unijne pozwala jednak państwom członkowskim ograniczyć ten obrót z pewnych szczególnych względów. Jednym z nich jest ochrona narodowych dóbr kultury o szczególnej wartości artystycznej, historycznej lub archeologicznej. Zgodnie z rozporządzeniem 3911/92/EEC podstawą eksportu dóbr kultury jest pozwolenie kompetentnych organów krajowych ważne na całym terytorium Unii. Prawo unijne przeciwdziała też nielegalnemu handlowi dziełami sztuki. Dyrektywa 93/7/EEC ustanawia zasadę, że przedmioty nielegalnie wywiezione z danego kraju powinny być zwrócone i przewiduje współpracę między organami krajowymi w tej dziedzinie. W

razie zwrotu dóbr właścicielowi posiadacz, który zakupił je w dobrej wierze, powinien otrzymać odszkodowanie. W Polsce problematyką tą zajmuje się Ośrodek Ochrony Zbiorów Publicznych, który prowadzi Centralny Katalog Skradzionych i Zaginionych Dzieł Sztuki (Al. Ujazdowskie 6, 00-461 Warszawa, tel. 22 628 22 85, faks 22 621 04 45, www.icons.pl).

Ochrona dziedzictwa kulturowego

Prawodawstwo Unii chroni dziedzictwo kulturowe ruchome (zbiory muzealne, biblioteki, archiwa) i nieruchome (zabytkowe obiekty architektoniczne i stanowiska archeologiczne) wraz z ich otoczeniem (krajobraz historyczny), dorobek niematerialny, taki jak języki, obyczaje społeczne, sztuka kulinarna czy tradycyjne rzemiosła.

Ochrona dziedzictwa kulturowego jest jednym z podstawowych celów programu Kultura 2000 (dotychczas jedną trzecią budżetu przeznaczano na projekty związane z dziedzictwem europejskim, a w edycji tego programu na rok 2004 będą one również priorytetem). Unia Europejska przywiązuje też wagę do działań, których celem jest popularyzacja wiedzy o dziedzictwie kulturowym, uwrażliwienie opinii społecznej na tę problematykę i zwiększenie dostępu do zabytków.

Projekty tego typu wspierane są między innymi w ramach programów wspólnotowych, takich jak Socrates czy Młodzież, ale też poprzez fundusze strukturalne (na przykład rozbudowa infrastruktury turystycznej) czy inicjatywy wspólnotowe (np. INTRREG III wspiera współpracę między regionami także w sferze kultury). Projekty dotyczące dziedzictwa kulturowego mogą również uzyskać wsparcie z programu eContent. Ciekawą inicjatywą realizowaną od roku 1991 wspólnie przez Radę Europy i Unię Europejską są **Europejskie Dni Dziedzictwa**, organizowane corocznie we wrześniu we wszystkich państwach Unii, a także w innych krajach europejskich. Ich celem jest przybliżenie społeczności europejskiej ogromnego dorobku kulturalnego Europy poprzez dziesiątki imprez popularyzatorskich zarówno na szczeblu lokalnym, jak krajowym i ogólnoeuropejskim (więcej informacji na stronie www.coe.int/T/E/Cultural_Co-operation/Heritage/Ehd).

Od roku 2002 Unia Europejska przyznaje Nagrodę Europa Nostra osobom prywatnym lub organizacjom i instytucjom szczególnie zasłużonym w dziedzinie badań, promocji, konserwacji oraz ochrony dziedzictwa kulturowego (więcej informacji na stronie www.europanostra.org).

Działania popularyzujące dziedzictwo kulturowe oraz prace badawcze i konserwatorskie to tylko część polityki unijnej. Unia Europejska postrzega bowiem dziedzictwo także jako czynnik rozwoju gospodarczego, co sprawia, że kwestie z nim związane stają się priorytetowe dla ogólnej polityki rozwoju regionów Unii. Dlatego Unia wspiera między innymi takie projekty, jak nauka rzemiosł tradycyjnych jako metoda przeciwdziałania bezrobociu czy rewitalizacja obiektów zabytkowych jako element strategii rozwoju miast i wsi. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (jeden z funduszy strukturalnych) przyznaje znaczne środki finansowe na regionalne projekty pomocy w tej dziedzinie. Gdy Polska stanie się członkiem Unii Europejskiej, będzie mogła z tych możliwości korzystać.

Rozwój turystyki kulturalnej

Oprócz krajobrazu naturalnego oraz niezbędnej infrastruktury ogromny wpływ na popularność turystyczną danego miejsca ma jego atrakcyjność w sensie kulturowym. Turystyka, która spełnia te warunki, doskonale wpisuje się w strategię rozwoju regionalnego Unii Europejskiej polegającą na niwelowaniu różnic gospodarczych i społecznych między jej najbogatszymi i najbiedniejszymi regionami, ponieważ gwarantuje szybszy rozwój tych ostatnich. Dlatego Unia chętnie wspiera tego typu działania. Turystyka kulturalna, która oznacza podróżowanie połączone ze zwiedzaniem zabytków i poznawaniem kultury innych regionów czy krajów,

rozwijają się w Unii Europejskiej bardzo szybko, ludzie coraz więcej podróżują, a rozszerzenie UE z pewnością wpłynie na zainteresowanie turystów z innych państw członkowskich nowymi „unijnymi kresami”. Unia wspiera ten proces, współfinansując liczne projekty, których celem jest renowacja zabytków, promocja regionów, tworzenie przewodników, ale także budowa niezbędnej infrastruktury turystycznej. Wsparcie na tego typu projekty, szczególnie o charakterze szkoleniowym, popularyzatorskim czy przygotowawczym, uzyskać można z programów wspólnotowych (na przykład Kultura 2000) lub z Programu Współpracy Przygranicznej w ramach PHARE, ale do projektów związanych z infrastrukturą najodpowiedniejsze będą programy regionalne w ramach funduszy strukturalnych.

Europejska Stolica Kultury

Celem wspólnotowego działania pod nazwą Europejska Stolica Kultury jest podkreślenie bogactwa i różnorodności kultur europejskich oraz ukazanie ich wspólnych cech, a także budowanie więzi pomiędzy obywatelami Europy. Każdego roku jedno europejskie miasto otrzymuje tytuł Europejskiej Stolicy Kultury, a za tym idą subwencje pozwalające zrealizować uprzednio przygotowany i zatwierdzony bogaty program imprez kulturalnych. Jest to ogromne wyróżnienie i szansa dla wybranego miasta. Inicjatywę tę podjęto w 1985 roku i do roku 2004 decyzję o wyborze miasta poprzedzały konsultacje międzyrządowe. Od roku 2005 w procesie decyzyjnym uczestniczyć będą instytucje europejskie (decyzja 1419/1999/EC). W roku 2000 tytuł Europejskiej Stolicy Kultury wyjątkowo otrzymało aż dziewięć europejskich miast, wśród nich Kraków. Europejską Stolicą Kultury w roku 2003 jest Graz w Austrii (więcej informacji na stronie www.europa.eu.int/comm/culture/eac/capcult_en.html).

Kultura na wsi

Działania kulturalne i artystyczne są szansą nie tylko dla miast, ale i dla wsi. Unia Europejska przywiązuje dużą wagę do rozwoju regionów mniej uprzywilejowanych. Chodzi tu przede wszystkim o rozwój gospodarczy i społeczny, lecz kultura także jest jednym z jego czynników. Aktywni mieszkańcy wsi, gminy wiejskie, organizacje pozarządowe i przedsiębiorstwa działające na terenach wiejskich mogą korzystać ze wszystkich instrumentów finansowych adresowanych zarówno do mieszkańców miast, jak i wsi, a poza tym mają do dyspozycji fundusze przeznaczone wyłącznie na rozwój obszarów wiejskich. Po naszej akcesji do Unii Europejskiej będą to dwa fundusze strukturalne: Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji dla Rolnictwa oraz Instrument Finansowy Wsparcia Rybołówstwa. Wzorowany na nich program pomocy przedakcesyjnej SAPARD, również stwarza możliwości uzyskania pomocy na działania związane z kulturą. I tak w działaniu 4 tego programu, którego celem jest różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich, przewidziano wsparcie dla inwestycji tworzących nowe źródła dochodu poza rolnictwem, w tym dla projektów związanych z prowadzeniem usług turystycznych i przygotowaniem odpowiedniej infrastruktury. Realizacja działania 4 ma ruszyć w najbliższym czasie – od połowy 2003 roku rozpoczynają się konsultacje dla osób nim zainteresowanych. W obrębie działania 6 programu SAPARD – szkolenia zawodowe, już teraz organizowane są bezpłatne szkolenia dla mieszkańców wsi zainteresowanych pozarolniczą formą działalności (informacji

udziela Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa i jej oddziały regionalne oraz Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości).

Architektura w Unii

Architektura jest postrzegana w Unii Europejskiej jako element europejskiej kultury, ważna część jej dziedzictwa kulturowego, ale także jako gałąź usług świadczonych przez profesjonalistów. Jeśli chodzi o architektów, prawo wspólnotowe przewiduje automatyczne uznawanie dyplomów we wszystkich państwach członkowskich. Wystarczy więc, że osoba ubiegająca się o pracę w państwie należącym do UE, które chce ją zatrudnić, dostarczy władzom tego kraju dokumenty potwierdzające posiadanie odpowiednich kwalifikacji zawodowych nabytych w innym państwie członkowskim (dyrektywa 85/384/EEC). Szczegółowe zapisy w tej kwestii znajdują się w Traktacie Akcesyjnym w rozdziale poświęconym swobodnemu przepływowi osób.

Rada UE zachęca rządy państw członkowskich do tworzenia polityki budowlanej uwzględniającej dorobek miejscowego dziedzictwa architektonicznego (2001/C 73/04). Unia zachęca też instytucje i profesjonalistów do współpracy, do dalszego kształcenia i wymiany doświadczeń poprzez wspieranie programów badawczych (6. Ramowy) oraz systemów szkoleń i staży (Socrates, Leonardo da Vinci). Poprzez fundusze strukturalne, w tym inicjatywy wspólnotowe, poszczególne regiony w obrębie UE mogą także liczyć na wsparcie inwestycji budowlanych czy prac renowacyjnych zgodnych z regionalnymi strategiami rozwoju.

Promowanie czytelnictwa

W roku 1995 Unia Europejska powołała swój pierwszy program skierowany wyłącznie do sektora książki – Ariane, który funkcjonował do roku 1999. Obecnie jego cele realizowane są poprzez program Kultura 2000, który przeznaczona 11 procent swojego budżetu na tłumaczenie europejskich dzieł literackich (prozy, poezji, dramatu), promocję literatury i czytelnictwa oraz szkolenie profesjonalistów (tłumaczy, bibliotekarzy, wydawców). Na wsparcie z funduszy unijnych mogą też

liczyć biblioteki, które są ważnymi ośrodkami promocji kultury. Program eContent wspiera między innymi budowę sieci cyfrowych – takich jak internetowe katalogi książek i współfinansuje prace nad tworzeniem nowoczesnych technologii translatorskich.

Z ekonomicznego punktu widzenia książki podlegają zasadom wolnego rynku, ale ponieważ Komisja Europejska chce promować czytelnictwo, umożliwia państwom członkowskim stosowanie różnorodnych udogodnień. Dotyczy to przede wszystkim stawki podatku VAT, w odniesieniu do książek i czasopism na ogół niższej lub zerowej. Państwa członkowskie mogą ponadto stosować system tak zwanych cen drukowanych

(fixed book price system). Polega on na tym, że dana pozycja we wszystkich miejscach sprzedaży ma tę samą cenę ustaloną przez wydawcę. Umożliwia to tak zwane wewnętrzne subsydiowanie, pozwalające wydawcom przeznaczyć zyski ze sprzedaży bestsellerów na finansowanie tytułów mniej komercyjnych. System ten chroni także małe punkty sprzedaży przed wyparciem przez duże księgarnie. Stosuje się go z powodzeniem w większości państw Unii Europejskiej. Jedynym warunkiem, jaki stawia Unia, jest to, aby udogodnienia te nie zakłóciły swobodnego przepływu towarów między państwami członkowskimi.

Warto podkreślić, że podczas negocjacji z Unią Europejską w obszarze „Podatki” Polska uzyskała ważny z punktu widzenia upowszechniania czytelnictwa w naszym kraju okres przejściowy obowiązujący do końca 2007 roku. W tym czasie możliwe będzie stosowanie zerowej stawki VAT na książki oraz czasopisma specjalistyczne (według definicji w art. 50 ust. 5b ustawy z dnia 8 stycznia 1993 roku o podatku od towarów i usług oraz o podatku akcyzowym).

Europejska różnorodność języków

Od początku swego istnienia Unia jako swoje języki oficjalne przyjmuje języki urzędowe państw członkowskich. Dziś jest ich jedenaście. Po naszej akcesji język polski także stanie się językiem urzędowym Unii, obok angielskiego, niemieckiego, węgierskiego, litewskiego, czeskiego i innych. Oficjalne dokumenty unijne sporządzane są we wszystkich językach urzędowych i każda z wersji językowych ma taką samą moc wiążącą. Zgodnie z tym każdy obywatel UE ma prawo napisać do każdej unijnej instytucji w którymkolwiek z języków oficjalnych i w tym samym języku otrzymać odpowiedź.

Ale języki oficjalne państw członkowskich to tylko część funkcjonujących na terytorium Unii Europejskiej – w użyciu jest jeszcze kilkadziesiąt języków regionalnych i języków mniejszości narodowych (na przykład kataloński, bretoński, walijski).

Nauka języków jest kluczem do poznania historii i kultury społeczności posługujących się nimi, a nieznanomość języków uniemożliwia wymianę obywateli UE i znacznie ogranicza ich mobilność. Dlatego, poprzez takie programy, jak Socrates czy Leonardo da Vinci, Unia zachęca do nauki języków europejskich i języków państw, z którymi współpracuje. Rok 2001 ogłoszono Europejskim Rokiem Języków, co jest wyrazem długofalowej polityki UE mającej zachęcić Europejczyków do opanowania przynajmniej dwóch języków obcych. Unia popiera także prowadzenie lingwistycznych badań naukowych i tworzenie nowatorskich narzędzi, umożliwiających na przykład automatyczne tłumaczenie (poprzez program eContent). Część środków na współpracę

kulturalną w Europie przeznaczana jest na wspieranie przekładów i rozpowszechnianie utworów literackich (Kultura 2000), aby umożliwić każdemu obywatelowi poznawanie dzieł zagranicznych twórców we własnym języku.

Polityka audiowizualna Unii

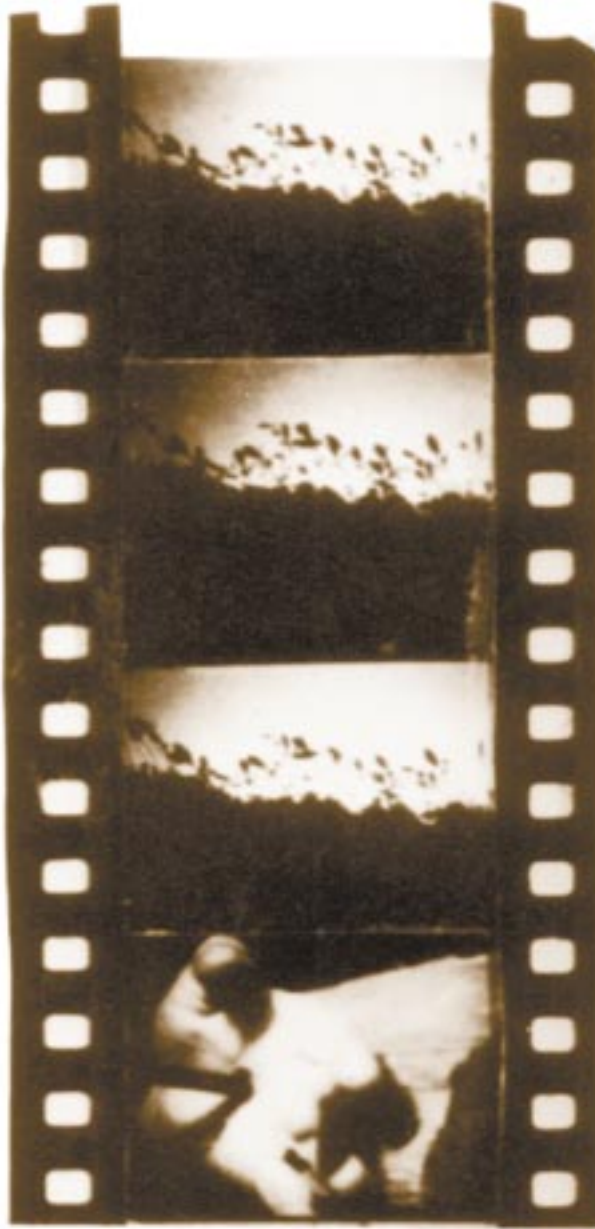
Sektor audiowizualny (głównie film i telewizja) również podlega zasadom wolnego rynku. Jego produkcja jednak to nie tylko dobra i usługi, ale także – lub przede wszystkim – wyraz artystycznej ekspresji i element wspólnego dziedzictwa kulturowego Europejczyków. Dlatego polityka audiowizualna UE jest próbą przeniesienia idei integracji na wyższy poziom kultury, poszukiwaniem wspólnych europejskich wzorców.

U podstaw obecnej polityki audiowizualnej Unii leży dyrektywa „Telewizja bez granic” z 1989 roku (znowelizowana w roku 1997), zapewniająca swobodę przepływu usług audiowizualnych między państwami członkowskimi. Dyrektywa ta gwarantuje swobodny odbiór oraz retransmisję programów telewizyjnych wewnątrz Unii, a w celu rozpowszechniania dokonań kultury europejskiej i przeciwdziałania „amerykanizacji” wymaga, aby audycje i filmy wyprodukowane na terytorium Unii stanowiły przynajmniej 50 procent całkowitej emisji programów telewizyjnych. Wprowadza też niezwykle istotną zasadę umożliwiającą szerokiej publiczności dostęp do ważnych widowisk (w tym imprez sportowych), mianowicie zakazuje ich kodowania. Każde państwo może ustalić listę wydarzeń, które muszą być nadawane w programach ogólnodostępnych. Dyrektywa ma także chronić nieletnich: programy nieodpowiednie dla dzieci muszą być emitowane o późnej porze i muszą być odpowiednio oznakowane. Jest w niej również zapis, że programy nie mogą w jakikolwiek sposób pobudzać do nienawiści ze względu na rasę, płeć, religię lub narodowość.

Unijne przepisy zawierają też istotne ograniczenia dla reklamodawców, postanowienia wspierające działalność europejskich twórców niezależnych, a także regulują kwestie związane z europejskimi produkcjami audiowizualnymi powstałymi w koprodukcji.

Polska jako kraj przystępujący do Unii Europejskiej zadeklarowała pełną gotowość dostosowania naszej rodzimej ustawy o radiofonii i telewizji do wymogów dyrektywy unijnej „Telewizja bez granic”. Ma to nastąpić do dnia uzyskania przez nasze państwo członkostwa w Unii.

Unia Europejska realizuje ponadto program pod nazwą Media Plus skierowany bezpośrednio do sektora audiowizualnego. Celem programu jest wspieranie europejskiej produkcji filmowej i telewizyjnej. Ze względu na ograniczone środki finansowe Media Plus nie współ-

finansuje bezpośrednio procesu produkcji, ale udziela pomocy na inne działania z nią związane, jak – przede wszystkim – faza przygotowawcza, ale także szkolenia dla profesjonalistów, dystrybucja, konwersja na formaty cyfrowe oraz projekty mające na celu ochronę europejskiego dziedzictwa w tej dziedzinie (na przykład archiwa audiowizualne).

Realizacja dyrektywy „Telewizja bez granic” i innych postanowień unijnych w zakresie polityki audiowizualnej jest ciągle przedmiotem monitoringu i dyskusji, głównie ze względu na szybko rozwijającą się technologię cyfrową.

Badania naukowe w dziedzinach powiązanych z kulturą

Przedstawiciele dziedzin nauki związanych z kulturą, takich jak historia sztuki, językoznawstwo, muzykologia, etnografia, archeologia i wiele innych, mogą liczyć na wsparcie finansowe Unii Europejskiej, między innymi 6. Programu Ramowego, który wspiera działania o charakterze badawczym, oraz programów Socrates – wspieranie wymiany naukowej, Leonardo da Vinci – organizowanie szkoleń, eContent – tworzenie sieci

cyfrowej, Kultura 2000 – wymiana doświadczeń i popularyzacja wyników badań.

W ramach funduszy strukturalnych naukowcy mogą też starać się o wsparcie na badania, których wyniki przyczynią się do społecznego i gospodarczego rozwoju regionów. Niekoniecznie musi to być wsparcie bezpośrednie. Na przykład duży nacisk, jaki kładzie się na rozwój różnego rodzaju infrastruktury w Polsce, sprawi zapewne, że przy okazji realizacji różnych inwestycji współfinansowanych przez Unię przed archeologami pojawią się nowe możliwości badawcze.

Sieci europejskich organizacji kulturalnych

Idea zrzeszania się organizacji i instytucji w sieci współpracy w Europie i na całym świecie wynika z potrzeby wymiany doświadczeń, dostępu do najświeższych informacji czy organizowania współpracy.

W Europie działa obecnie blisko dwieście sieci zrzeszających organizacje i instytucje kulturalne oraz indywidualnych artystów i ekspertów. Reprezentują najróżniejsze sfery działalności kulturalnej i artystycznej, na przykład:

- Europejskie Forum na rzecz Sztuki i Dziedzictwa (European Forum for the Arts and Heritage, www.efah.org);
- Europejska Rada Artystów (European Council of Artists, www.eca.dk);
- EUROCITIES – sieć miast europejskich (www.eurocities.org);

- Europejska Sieć Centrów Kultury (European Network of Cultural Centres, www.encc.net/intro.htm), do której już należą polskie instytucje kultury, na przykład Międzynarodowe Centrum Kultury w Krakowie.

Sieci organizacji kulturalnych funkcjonujące w Unii Europejskiej mają jasno określone zadania, między innymi:

- doradzanie w charakterze ekspertów instytucjom unijnym oraz władzom krajowym, regionalnym i lokalnym;
- występowanie jako „łącznik” pomiędzy daną dziedziną kultury a Unią i rządami państw członkowskich;
- promowanie i inicjowanie współpracy i mobilności w Europie;
- wspieranie idei ciągłego doskonalenia umiejętności;
- rozpowszechnianie wiedzy o danej dziedzinie i promowanie najlepszych rozwiązań i największych osiągnięć;
- precyzowanie i wspieranie potrzeb i żądań środowiska związanego z daną dziedziną na poziomie europejskim;
- stworzenie środowiskowej platformy wymiany informacji na poziomie europejskim.

Kontakty UE z innymi organizacjami i krajami

Istnieje wiele inicjatyw kulturalnych realizowanych przy wsparciu Komisji Europejskiej, których celem jest zacieśnianie współpracy z krajami trzecimi i organiza-

Zdjęcie Serge Ligenberg

cjami międzynarodowymi. Gwarantuje to zapis w Art. 151 Traktatu Amsterdamskiego, będący fundamentem europejskiej polityki kulturalnej. Programy wspólnotowe Unii, w tym również dotyczące sfery kultury, są otwarte dla krajów trzecich, takich jak kraje kandydujące, kraje Europejskiego Obszaru Gospodarczego (Islandia, Norwegia, Liechtenstein) lub inne kraje związane z Unią umowami stowarzyszeniowymi.

Unia współpracuje także z międzynarodowymi organizacjami kulturalnymi, realizując wspólne projekty, na przykład realizowane z Radą Europy Europejskie Dni Dziedzictwa czy współpraca z UNESCO na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego na świecie – między innymi projekt HeritageNet w Europie (www.european-heritage.net).

W latach dziewięćdziesiątych stosunki Unii z państwami Afryki, Ameryki Łacińskiej czy Azji wzbogaciły się o współpracę kulturalną. Stało się tak za sprawą Układu z Cotonou z 2000 roku, podpisanego przez państwa Unii oraz 77 państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku (układ regulujący wzajemne stosunki między krajami Afryki, Karaibów i Pacyfiku a państwami UE), w którym kwestie ochrony dziedzictwa i zachowania tożsamości zajmują ważne miejsce. Powołane zostały także takie programy, jak URB-AL, który zachęca miasta i regiony w Europie i Ameryce Łacińskiej do współpracy przy projektach związanych z tematyką miast (na przykład opieka nad dziedzictwem architektonicznym miast) czy ASIA URBS – program współpracy z regionami azjatyckimi. Unia Europejska zachęca także do zacieśniania współpracy kulturalnej pomiędzy wszystkimi krajami basenu Morza Śródziemnego (program Meda).

Rozbudowany program współpracy i pomocy Unii dla krajów dawnego Związku Radzieckiego nosi nazwę TACIS. W jego ramach istnieją możliwości finansowania projektów partnerskich – także kulturalnych – regionów graniczących z rozszerzoną Unią Europejską i tych po stronie unijnej, na przykład wspólne projekty realizowane przez mieszkańców zachodniej Ukrainy i Podkarpacia, Białorusi i Podlasia czy terenów Obwodu Kaliningradzkiego i Mazur.

W Polsce funkcjonuje także przedakcesyjny Program Współpracy Przygranicznej, PHARE CBC (Cross Border Co-operation). Działa on na terenach nadgranicznych Polski wchodzących w obręb czternastu euroregionów, a w odniesieniu do czterech z nich (Bałtyk, Niemen, Bug i Karpacki) przewiduje możliwość finansowania wspólnych projektów, w których partnerami będą nie tylko inne regiony Unii, ale także nasi wschodni sąsiedzi. Jednym z priorytetów tego programu jest wspieranie transgranicznej współpracy kulturalnej. Po akcesji Polski do Unii Europejskiej program PHARE CBC zastąpi inicjatywa wspólnotowa INTERREG, a zatem polskie członkostwo w Unii powinno wesprzeć naszą współpracę ze Wschodem.

2

Wsparcie finansowe Unii Europejskiej na działania o charakterze kulturalnym w Polsce

Możliwości wsparcia finansowego, jakie oferuje Unia Europejska dla działań artystycznych i kulturalnych, są duże, ale korzystanie z tej pomocy wymaga wytrwałości i przestrzegania kilku podstawowych zasad.

Po pierwsze, trzeba pamiętać, że pomoc unijna nie polega na reperowaniu „dziur budżetowych” i finansowaniu bieżącej działalności instytucji kulturalnych czy organizacji artystycznych: należy przygotować **konkretny projekt**, a następnie szukać takiego programu pomocowego, który najbardziej do niego pasuje. Dla każdego pomysłu można znaleźć odpowiedni program, choć czasami będzie to wymagało pewnych modyfikacji – przygotowując projekt, trzeba się więc nastawić na dużą elastyczność i pomysłowość.

Po drugie, nie wolno zapomnieć, że UE jedynie **współ-finansuje** projekty, nigdy zaś nie pokrywa całkowitych kosztów ich realizacji. Wysokość przyznawanych grantów różni się w poszczególnych programach, ale na ogół wynosi około 50 procent kosztów projektu – pozostałe środki należy zapewnić we własnym zakresie

lub uzyskać z innych źródeł (pamiętając, że jeden projekt nie może być finansowany z kilku programów pomocowych UE jednocześnie).

Trzeba też wiedzieć, że unijne **procedury** związane z przyjmowaniem wniosków i przyznawaniem dotacji są dość skomplikowane i bardzo restrykcyjne. Nie powinno to jednak nikogo zniechęcać, lecz przeciwnie – przekonać zainteresowanych, że warunkiem przyszłego sukcesu jest uzyskanie jak najbardziej wyczerpujących **informacji** o zasadach funkcjonowania programu, z którego wsparcia chce się skorzystać. Niżej podajemy więc krótkie informacje o poszczególnych programach wspólnotowych i przedakcesyjnych oraz adresy wszystkich punktów kontaktowych. Jeśli chodzi o fundusze strukturalne, w ramach których po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej uruchomione zostaną programy krajowe, zachęcamy już teraz do kontaktowania się z urzędami marszałkowskimi w celu poznania regionalnych strategii rozwoju i miejsca, jakie zajmuje w nich kultura.

Programy wspólnotowe skierowane bezpośrednio do sfery kultury

Kultura 2000

Program wspiera ponadnarodowe projekty z dziedziny kultury europejskiej, podkreślające jej różnorodność i zachęcające do jej poznawania. Mogą to być przedsięwzięcia artystyczne, takie jak wystawy czy spektakle, ale także inicjatywy związane z działalnością wydawniczą, muzealną i konserwatorską. Warunkiem jest posiadanie partnera zagranicznego.

Program jest adresowany do wszystkich organizacji i instytucji kulturalnych posiadających osobowość prawną, których działalność wiąże się z kulturą (na przykład instytucje kultury, muzea, szkoły artystyczne, biblioteki, przedsiębiorstwa związane z sektorem kultury, organizacje pozarządowe, samorządy). Projekty mogą być jednoroczne lub wieloletnie, realizowane przez grupy kilku lub nawet kilkunastu organizacji partnerskich z różnych krajów UE i państw stowarzyszonych.

Wnioski są przyjmowane raz do roku na jesieni. Program wspiera duże projekty, których budżety wynoszą minimum 100 000 euro, z czego Komisja Europejska pokrywa około 50 procent. Pozostałe środki muszą zapewnić lub zebrać z innych źródeł wnioskodawcy oraz współorganizatorzy z innych państw uczestniczący w

programie. Warunek ten nie dotyczy jednak partnerów projektu, czyli organizacji, które mogą w nim uczestniczyć bez potrzeby zapewnienia wkładu własnego, dlatego na początek warto wziąć udział w tym programie przynajmniej w tym charakterze. Krajowe punkty kontaktowe dysponują informacjami, gdzie należy szukać partnerów i współorganizatorów.

Komisja Europejska co roku publikuje szczegóły dotyczące zasad składania wniosków i uczestnictwa w programie. W roku 2004 priorytetowo będą traktowane wnioski dotyczące dziedzictwa kulturowego.

Szczegółowych informacji udziela:

Punkt Kontaktowy ds. Kultury
Departament Współpracy Międzynarodowej
i Integracji Europejskiej
Ministerstwo Kultury
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa
tel./faks 022 828 37 91
pkk.kultura@mk.gov.pl
www.mk.gov.pl/pkk
oraz na stronie: www.europa.eu.int/comm/culture/eac/c2000condition_en.html

Media Plus

Celem tego programu przewidzianego na lata 2002-2005 jest wzmacnianie konkurencyjności europejskiego przemysłu audiowizualnego oraz tworzenie europejskiego rynku telewizyjnego i związanych z nim usług. Program obejmuje też działania sektora audiowizualnego, których tematem jest różnorodność językowa i kulturowa, oraz projekty dotyczące dziedzictwa twórczości audiowizualnej, ze szczególnym uwzględnieniem technologii cyfrowych.

W programie mogą uczestniczyć specjaliści, nauczyciele oraz przedsiębiorstwa związane z przemysłem audiowizualnym. Program wspiera projekty obejmujące szkolenia profesjonalistów, proces przygotowawczy

produkcji, dystrybucję, festiwale filmowe oraz promocję umożliwiającą dostęp do rynków europejskich i międzynarodowych.

Szczegółowych informacji udziela:

Biuro Media Desk Polska przy Krajowej Radzie Radiofonii i Telewizji

ul. Chetmska 21, pokój 218

00-724 Warszawa

tel. 22 851 11 12 do 13

mediadesk@mediadesk.org.pl

www.mediadesk.org.pl

oraz na stronie: www.europa.eu.int/comm/avpolicy/media/index_en.html

Programy wspólnotowe – projekty związane pośrednio z kulturą

Socrates

Jest to program edukacyjny wspierający systemy kształcenia w Europie na wszystkich poziomach edukacji, który ma na celu między innymi zapewnienie szerokiego dostępu do istniejących w Europie pomocy edukacyjnych oraz promowanie współpracy i mobilności w dziedzinie edukacji. Jest adresowany do uczniów, studentów i nauczycieli, a także do wszystkich rodzajów placówek oświatowych. Jako partnerzy mogą w nim uczestniczyć organizacje pozarządowe. Program składa się z kilku komponentów adresowanych do różnych grup związanych z edukacją. Oto najważniejsze z nich:

- Erasmus – szkolnictwo wyższe;
- Comenius – szkolnictwo podstawowe, średnie oraz przedszkola;

- Lingua – nauczanie języków obcych;
- Minerva – kształcenie na odległość;
- Grundtvig – edukacja dorosłych.

Jeśli chodzi o sferę kultury, program ten wspiera między innymi wymianę uczniów szkół artystycznych i studentów kierunków związanych z badaniem wszelkich aspektów kultury.

Szczegółowych informacji udziela:

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – Program Socrates

ul. Mokotowska 43

00-551 Warszawa

tel. 022 622 34 47, 629 25 74, faks 022 622 37 10

socrates@socrates.org.pl

www.socrates.org.pl

oraz na stronie: www.europa.eu.int/comm/education/programmes/socrates/socrates_en.html

Leonardo da Vinci

Jest to program edukacyjny obejmujący kształcenie i szkolenie zawodowe, który wspiera też ogólnoeuropejską współpracę w tym zakresie. Głównym jego założeniem jest propagowanie działań zmierzających do poprawy jakości systemów kształcenia zawodowego i dostosowania systemów edukacji do potrzeb rynku pracy. Projekty na corocznie ogłaszane konkursy składać mogą instytucje posiadające osobowość prawną zaangażowane w dziedzinę kształcenia i szkolenia zawodowego, takie jak instytucje szkoleniowe, uczelnie, przedsiębiorstwa, organizacje pozarządowe czy władze lokalne.

Program składa się z kilku komponentów:

- wymiany i staże;
- projekty pilotażowe, w tym tak zwane akcje tematyczne;
- projekty językowe;

- tworzenie międzynarodowych sieci instytucji;
- badania i analizy dotyczące szkolenia zawodowego;
- akcje wspólne.

Przedstawiciele świata kultury mogą w ramach tego programu liczyć na wsparcie projektów związanych z rozwijaniem swoich kompetencji zawodowych i umiejętności artystycznych.

Szczegółowych informacji udziela:

Krajowa Agencja Programu Leonardo da Vinci,

Fundacja Fundusz Współpracy

ul. Górnośląska 4a

00-444 Warszawa

tel. 022 622 19 91, 625 39 37, faks 022 625 39 37,

bkkk@cofund.org.pl

www.bkkk-cofund.org.pl

oraz na stronie: www.europa.eu.int/comm/education/programmes/leonardo/leonardo_en.html

Młodzież

Program skierowany jest do młodzieży uczestniczącej w kształceniu pozaszkolnym, czyli edukacji nieformalnej. Wspiera integrację społeczną młodzieży w wieku od 15 do 25 lat poprzez dofinansowywanie projektów, które mają na celu likwidowanie wszelkich form dyskryminacji, walkę z rasizmem i ksenofobią, oraz działań umożliwiających lepsze poznanie różnorodności wspólnej kultury europejskiej i wspólnego europejskiego dziedzictwa. Program dzieli się na kilka tak zwanych akcji tematycznych:

- wymiany młodzieży;
- wolontariat europejski;
- inicjatywy młodzieżowe;
- działania wspierające.

Na wsparcie w ramach tego programu liczyć mogą projekty kulturalne zorientowane na wymianę młodzieży, ukazujące różnorodność kulturową lub inicjujące dialog międzykulturowy.

Szczegółowych informacji udziela:

Narodowa Agencja Programu Młodzież

ul. Mokotowska 43

00- 551 Warszawa

tel. 0 22 622 37 06, faks 022 628 60 14,

youth@youth.org.pl

www.youth.org.pl

Tam też można uzyskać informacje o ośrodkach regionalnych Programu.

oraz strona: www.europa.eu.int/comm/youth/index_en.html

eContent

Program oferuje pomoc w tworzeniu, wykorzystywaniu i dystrybucji treści cyfrowych oraz promocji zróżnicowania językowego i kulturowego w globalnej sieci internetowej. Mogą brać w nim udział wszystkie firmy, instytucje i organizacje zajmujące się gromadzeniem, opracowywaniem i udostępnianiem informacji w postaci cyfrowej, takie jak firmy informatyczne, instytucje państwowe, w tym kulturalne, firmy zajmujące się przekładami językowymi i językoznawcy. Na program składają się trzy niezależne linie działania:

- poprawa dostępności i poszerzenie zakresu korzystania z informacji sektora publicznego;
- tworzenie wielojęzycznych i wielokulturowych treści internetowych;
- zwiększanie dynamiki rynku treści cyfrowych.

Program wspiera również współpracę ponadnarodową i realizację przedsięwzięć interdyscyplinarnych dotyczących tej dziedziny.

Instytucje świata kultury mogą w ramach tego programu realizować projekty związane na przykład z tworzeniem portali i witryn internetowych oraz multimedialnych i interaktywnych muzeów i wystaw.

Szczegółowych informacji udziela:

Krajowy Punkt Kontaktowy Programu eContent

przy Akademii Górniczo-Hutniczej

Al. Mickiewicza 30

30-059 Kraków

tel. 012 617 37 71, 617 37 69, faks 012 634 44 64

econtent@agh.edu.pl

www.econtent.agh.edu.pl

oraz na stronie: www.cordis.lu/econtent

6. Ramowy Program Badań, Rozwoju Technicznego i Prezentacji Unii Europejskiej

Program ten wspiera badania naukowe w Europie i obejmuje różne obszary tematyczne, między innymi: technologie społeczeństwa informatycznego, zrównoważony rozwój, globalne zmiany i ekosystemy, badania i innowacje, zasoby ludzkie, infrastruktura badawcza, nauka i społeczeństwo oraz ogólnoeuropejskie wsparcie koordynacji działań i spójnego rozwoju polityk. Wnioski do programu mogą składać międzynarodowe konsorcja złożone z osób prawnych reprezentujących uczelnie, ośrodki badawcze, stowarzyszenia naukowe, instytucje. W dziedzinach związanych z kulturą program oferuje wsparcie dla badań ponadnarodowych i interdyscyplinarnych, studiów porównawczych, tworzenia infra-

struktur badawczych i baz danych, które mają na celu poznawanie różnorodności kulturowej Europy oraz prowadzenie dialogu społecznego i kulturowego Europy i reszty świata.

Szczegółowych informacji udziela:

Punkt Kontaktowy 6. Programu Ramowego w Instytucji

Podstawowych Problemów Techniki PAN

ul. Świętokrzyska 21

00-049 Warszawa

tel. 022 828 74 83/6 w. 137, 826 25 02,

faks 022 828 53 70

www.6pr.pl

oraz na stronie:

www.europa.eu.int/comm/research/fp6/index_en.html

Programy przedakcesyjne pośrednio związane z kulturą

PHARE

Celem funduszu PHARE, wzorowanego na europejskich funduszach strukturalnych, jest przygotowanie Polski do członkostwa w Unii Europejskiej. Zdecydowaną większość środków tego funduszu przeznacza się na projekty typu inwestycyjnego, a pozostałą część na rozwój instytucjonalny. Zarządzanie środkami PHARE – podobnie jak w wypadku funduszy strukturalnych – odbywa się na poziomie krajowym. Wśród komponentów funduszu PHARE także istnieją możliwości finansowania projektów dotyczących kultury, które omawiamy niżej.

PHARE Spójność Społeczno-Gospodarcza (PHARE SSG)

Jest on wzorowany na Europejskim Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskim Funduszu Społecznym. Program wspiera projekty małych i średnich przedsiębiorstw oraz władz samorządowych mające na celu:

- rozwój zasobów ludzkich;
- rozwój małych i średnich przedsiębiorstw;

- projekty infrastrukturalne;
- projekty doradcze.

Szczegółowych informacji udziela:
Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
Al. Jerozolimskie 125/127
02-017 Warszawa
tel. 022 699 70 44/45, faks 022 699 70 46/56
biuro@parp.gov.pl,
www.parp.gov.pl

PHARE Program Współpracy Przygranicznej (PHARE CBC)

Program ten w Polsce obejmuje tereny przygraniczne wchodzące w skład czternastu euroregionów. Jego celem są działania na rzecz zacieśniania więzi pomiędzy regionami po obu stronach granicy. Programem zarządza Władza Wdrażająca Program Współpracy Przygranicznej działająca przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji, ale informacji udzielają także wybrane urzędy marszałkowskie, władze powiatowe i gminne oraz euroregionalne. Wnioski składać mogą instytucje (m.in. samorządowe i pozarządowe) z terenów przygranicznych. Program, szczególnie w ramach tak zwanego Funduszu Małych Projektów,

wspiera liczne przedsięwzięcia kulturalne, takie jak wymiany, imprezy kulturalne, badania nad stosunkami przygranicznymi, rozwój ruchu turystycznego. Warto podkreślić, że euroregiony leżące wzdłuż wschodniej granicy Polski mogą w ramach tego programu uzyskać dofinansowanie także na projekty angażujące partnerskie organizacje z Rosji, Białorusi i Ukrainy.

Szczegółowych informacji udziela:
Władza Wdrażająca Program Współpracy Przygranicznej
ul. Wspólna 2/4, IV piętro
00-926 Warszawa
tel. 022 661 87 39, 661 86 58, faks 022 628 47 22
www.wppwp.it.pl

zdjęcie: Jarosław Matkowski

Małe Granty Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej w Polsce

W ramach tego funduszu dofinansowywane są projekty, które:

- poszerzają wiedzę na temat integracji Polski z Unią Europejską;
- mają bezpośredni wkład w proces przystępowania Polski do UE;
- przybliżają problematykę europejską w Polsce.

W konkursie mogą brać udział fundacje, stowarzyszenia, instytucje kulturalne oraz inne instytucje typu non-profit. Organizacje te muszą mieć siedzibę w Polsce, bezpośrednio odpowiadać za wdrożenie projektu, posiadać wystarczające fundusze, by zapewnić płyn-

ność finansową w realizacji projektu, oraz zapewnić dofinansowanie i wykazać się doświadczeniem w realizacji projektów z podobnej dziedziny i o podobnej skali. Dokumenty do programu są dostępne jedynie w języku angielskim. Wniosek należy składać również w tym języku.

Szczegółowych informacji udziela:

Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej w Polsce,
ul. Emilii Plater 53
00-113 Warszawa
tel. 022 520 82 00 w. 161 i 139,
faks 022 520 82 82,
www.europa.delpol.pl/ngo

SAPARD

Jest to fundusz pomocy przedakcesyjnej wzorowany na Europejskim Funduszu Orientacji i Gwarancji dla Rolnictwa, którym zarządza Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Zadaniem funduszu jest wsparcie modernizacji i rozwoju obszarów wiejskich. SAPARD dzieli się na kilka linii tematycznych, zwanych działaniami. Jest wśród nich działanie 4 – zróżnicowanie działalności gospodarczej, które zapewni mieszkańcom terenów wiejskich alternatywne źródła dochodu. Oferuje ono najwięcej możliwości wsparcia projektów związanych z kulturą na wsi, przewiduje bowiem między innymi wsparcie małej infrastruktury turystycznej

oraz projektów promocyjnych i marketingowych poza tradycyjnym rolnictwem.

Szczegółowych informacji można szukać:

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
ul. Wspólna 30
00-930 Warszawa
tel. 022 623 10 00
www.minrol.gov.pl
Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
oraz w jej oddziały wojewódzkie
infolinia o 800 38 00 84
www.arimr.gov.pl

Po wstąpieniu do Unii – fundusze strukturalne

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Fundusz ten koncentruje się na zmniejszeniu dysproporcji w rozwoju między regionami. Jeśli chodzi o sektor kulturalny, może to oznaczać wsparcie dla następujących typów projektów:

- inwestycje w przemysł kulturalny (na przykład wydawniczy, audiowizualny);
- działania na rzecz kultury jako czynnika rozwoju ekonomicznego (na przykład dotyczące kultury inwestycje infrastrukturalne);
- przedsięwzięć innowacyjnych (kultura jako część gospodarki opartej na wiedzy, innowacji i kreatywności).

Europejski Fundusz Społeczny

Fundusz ten ma na celu wsparcie i uzupełnienie działalności państw członkowskich w zakresie rozwoju rynku pracy i zasobów ludzkich. W ramach funduszu można liczyć na wsparcie następujących przedsięwzięć związanych z kulturą:

- kształcenie zawodowe i szkolenie pracowników kultury;
- rozwój nowych możliwości zatrudnienia (na przykład samozatrudnienie);
- przeciwdziałanie bezrobociu – tworzenie nowych miejsc pracy w sektorze kultury;
- badania naukowe, rozwój technologii.

Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej

Fundusz ten wspierać będzie rozwój obszarów wiejskich w szerokim znaczeniu tego słowa. Z punktu widzenia działań na rzecz kultury będzie można liczyć na wsparcie następujących projektów:

- różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich (na przykład rzemiosła ludowe, agroturystyka);
- rozbudowa infrastruktury społecznej i technicznej na obszarach wiejskich;
- poprawa standardu życia ludności wiejskiej.

W Polsce, po przystąpieniu do Unii Europejskiej, fundusze strukturalne będą funkcjonowały poprzez sektorowe programy operacyjne (SPO), z których najważniejszy z punktu widzenia działań kulturalnych będą SPO-Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego i rozwój obszarów wiejskich oraz Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR).

SPO-Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego i rozwój obszarów wiejskich

Na finansowanie w ramach tego programu mogą liczyć projekty związane z odnową obiektów charakterystycznych dla tradycji budownictwa wiejskiego regionu, a także budowa lub modernizacja publicznej infrastruktury umożliwiającej rozwój funkcji turystycznych i kulturalnych oraz przeprowadzanie ekspertyz.

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR)

Program ten, który będzie zarządzany na poziomie wojewódzkim, wspierać będzie inicjatywy mające na celu zachowanie i odbudowę dziedzictwa kulturowego w ramach wspomagania aktywności ekonomicznej regionów. Informacji na temat tego programu już teraz należy szukać w urzędach marszałkowskich.

Interreg III

Celem tej inicjatywy wspólnotowej jest wzmocnienie współpracy przygranicznej między regionami. Oznacza to wsparcie dla różnego rodzaju projektów, między

innymi dotyczące kultury, w ramach promocji regionów, rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, tworzenia nowych miejsc pracy, rozwoju szkolnictwa i współpracy kulturalnej.

Equal

Głównym celem tej inicjatywy wspólnotowej jest działanie na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy, ze szczególnym uwzględnieniem równych szans kobiet i mężczyzn. W tym obszarze również można znaleźć wsparcie dla regionalnych projektów z sektora kultury, realizowanych zarówno na terenach miejskich, jak i wiejskich.

Więcej informacji na temat funduszy strukturalnych

w Polsce szukać można w:

Ministerstwie Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej

Pl. Trzech Krzyży 3/5

00-507 Warszawa

tel. 022 693 50 00, faks 22 693 40 48

www.mgpips.gov.pl/_wspolpraca.php),

i na stronach www.fundusze.ukie.gov.pl, www.europa.edu.pl,

www.koszeffs.pl

Informacji na temat wykorzystania funduszy strukturalnych

w sektorze kultury udziela także Narodowy Centrum Kultury

ul. Krakowskie Przedmieście 21/23

00-071 Warszawa

tel. 022 826 21 17

faks 022 826 14 09

www.nck.pl

3

Przykłady projektów kulturalnych realizowanych w Polsce przy wsparciu środków unijnych

Kultura 2000

- **IMoDaL 2002-03 Międzynarodowe Spotkania „Dramat i Liturgia”**
- Czas trwania projektu: sierpień 2002 - lipiec 2003
- Główny organizator: Stowarzyszenie Teatr Wiejski Węgałty (Polska) przy współpracy z Artistes Associes en Europe (Francja), Festivoce (Francja) oraz Hereditas (Estonia). Dodatkowo partnerami projektu są: Stowarzyszenie Tratwa z Olsztyna, Centrum Inicjatyw i Edukacji Kulturalnej Olsztyn, Miejski Ośrodek Kultury w Olsztynie, Muzeum Zamek w Malborku, Muzeum Warmii i Mazur Olsztyn, Stowarzyszenie Dom Tańca z Poznania, Stowarzyszenie Muzyka Dawna w Jarosławiu oraz Cunfraternia Santissimu Crificissu z Sardynii (Włochy), Pastorale du Turisme, Surgere (Francja) i Greek Bysantine Choir z Aten (Grecja).

Celem projektu było określenie nowej i żywej formy dla dziedzictwa kulturowego we współczesnym świecie, rewitalizacja miejsc historycznych i nadanie im nowego znaczenia kulturowego i społecznego. Projekt obej-

mował prezentacje średniowiecznej sztuki teatralnej i muzyki sakralnej w żywym kontekście społecznym. Składał się z trzech części poświęconych różnym aspektom kultury europejskiej:

Atlantyda Północy (dawne Prusy Wschodnie – koncerty, spektakle, warsztaty i biesiady realizowane w zabytkowych średniowiecznych wnętrzach na terenie Warmii i Mazur); Konfraternia (obrzędy tradycyjnych bractw śpiewaczych związane z działalnością zakonów żebraczych w średniowiecznej Europie: Wielki Tydzień na Sardynii, procesje na Korsyce, polskie tradycje Droga Krzyżowej); oraz Ex Oriente Lux (tradycje wschodniego dramatu i śpiewu liturgicznego zaprezentowanie podczas wydarzeń artystycznych i analizowane podczas warsztatów i badań).

Źródło: www.mk.gov.pl/pkk

- **WorldView Network**
- Czas trwania projektu: 2002-2004
- Główny organizator: Departament Kultury Miasta Landskrona (Szwecja) we współpracy z lokalnym Muzeum Tychona de Brahe na wyspie Hven oraz Muzeum Techniki w Pradze (Czechy), Muzeum Historii Nauki we Florencji (Włochy), National Trust i Woollthorpe Manor (Wielka Brytania) oraz Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku (Polska).

Wszystkie placówki zaangażowane w projekt zajmują się dziedzictwem pozostawionym przez pięciu uczonych: Mikołaja Kopernika, Tychona de Brahe, Jana Keplera, Galileusza i Izaaka Newtona. Projekt obejmuje

cztery wspólne programy działań: inwentaryzacja pamiętek historycznych i artystycznych po pięciu uczonych, stworzenie projektu rozwoju każdego muzeum obejmującego jego działania popularyzujące historię nauki (w tym celu organizowane są między innymi wizyty badawcze), uruchomienie wspólnej strony internetowej (jej pierwsza wersja dostępna jest pod adresem www.worldviewnetwork.org) oraz przygotowanie wspólnej wystawy objazdowej. Oprócz tych programów każda z zaangażowanych instytucji realizuje także własny projekt lokalny.

Źródło: www.frombork.art.pl

Młodzież

Z nami czy obok nas?

Wielokulturowość mojego regionu

- Czas trwanie projektu: maj 2002 - luty 2003
- Organizator: Szkolny Klub Europejski Zespołu Szkół Radiotechnicznych w Dzierżoniowie

Autorzy projektu postanowili skorzystać z możliwości oferowanych przez program Młodzież, aby lepiej poznać region, w którym żyją. Projekt, realizowany w ra-

mach Akcji 3: Inicjatywy młodzieżowe, dotyczy wielokulturowości i dziedzictwa kulturowego Ziemi Dzierżoniowskiej. Obejmuje między innymi wyjazdy młodzieży w celu zebrania materiałów o poszczególnych grupach etnicznych i kulturowych zamieszkujących ten region i wywiady z ich przedstawicielami, warsztaty i wystawy fotograficzne oraz wydanie publikacji książkowej podsumowującej cały projekt.

Źródło: www.zsr.dzierzoniow.pl/eurobuda/index.html

Media Plus

MARU – tajemniczy talizman

- Czas trwania projektu: grudzień 2002 - grudzień 2003
 - Organizator: Se-ma-for Produkcja Filmowa sp. z o.o.
- Projekt uzyskał wsparcie w ramach komponentu programu Media Plus zorientowanego na development, czyli rozwój projektu filmowego. Autorzy projektu zamierzają dokonać ekranizacji powieści Zofii Kossak-Szczuckiej „Kłopoty Kacperka góreckiego skrzata”. Ma to być pełnometrażowy animowany film lalkowy dla dzieci pod tytułem „MARU – tajemniczy talizman”.

PHARE Access (obecnie zastąpiony przez PHARE Rozwój Społeczeństwa Obywatelskiego)

- **„Teatr i Edukacja”. Działania na rzecz pełnego uczestnictwa w życiu społecznym środowisk zagrożonych marginalizacją**
 - Czas trwania projektu: wrzesień 2002 - wrzesień 2003
 - Organizator: Bielskie Stowarzyszenie Artystyczne TEATR GRODZKI.
- Projekt realizowany wspólnie z litewską organizacją Youth Centre „Babilonas” w ramach programu Phare Access 2000 Macroprojects.
- Obejmuje między innymi:
- cykl warsztatów teatralnych z grupami dysfunkcyjnymi w 18 specjalistycznych placówkach opiekuńczych, wychowawczych i medycznych;
 - wydanie i kolportaż 4 numerów pisma adresowa-

Program Media Plus nie finansuje samej produkcji filmowej, ale przyznaje fundusze na proces przygotowawczy. W tym wypadku dotacja została przeznaczona na opracowanie scenopisu i dialogów, przygotowanie projektów plastycznych postaci i dekoracji oraz realizację krótkiego pilota filmowego planowanego filmu, którego produkcja ma się rozpocząć w 2004 roku po zgromadzeniu niezbędnych środków finansowych.

Źródło: Se-ma-for Produkcja Filmowa sp. z o. o.,
ul. Pabianicka 34, 93-513 Łódź

- nego do gimnazjalistów, poświęconego problematyce grup zagrożonych marginalizacją;
- cykl 15 sesji szkoleniowych dla nauczycieli, terapeutów, wychowawców;
- organizację międzynarodowej konferencji. „Co mogę zrobić. Działania twórcze na rzecz grup zagrożonych marginalizacją”
- program kursów języka angielskiego dla dzieci z rodzin najuboższych;
- produkcję i wydanie kasyety wideo oraz płyty DVD o charakterze instruktażowym prezentującej metody pracy warsztatowej z grupami dysfunkcyjnymi;
- szeroką promocję działań twórczych na rzecz przeciwdziałania społecznej marginalizacji.

☞ Źródło: www.teatrgrodzki.netpol.pl

PHARE Program Współpracy Przygranicznej

Nowe życie pod starymi dachami

- Czas trwania projektu: 2002 - 2003
 - Organizator: Wspólnota Kulturowa Borussia, Olsztyn
- Projekt ten, zrealizowany między innymi przy wsparciu PHARE Program Współpracy Przygranicznej, podejmuje problematykę aktywnej i praktycznej możliwości wykorzystywania kulturowych zasobów regionu, a w szczególności dziedzictwa materialnego regionów słabszych gospodarczo i strukturalnie, czyli obszarów wiejskich. Skierowany był do mieszkańców wsi, młodzieży i studentów, przedstawicieli organizacji społecznych i do władz samorządowych oraz służb konserwatorskich. Głównym jego celem było upowszechnienie właściwych wzorców ochrony dziedzictwa historycznego na wsi oraz kształtowania krajobrazu kulturowego. Ważnym celem było również kształtowanie świadomości społecznej poprzez wskazanie możliwości wykorzystywania bogactwa kulturowego regionu w jego rozwoju gospodarczo-społecznym. Partnerem projektu była Akademia Baltica z Lubeki (Niemcy), a dotacja przyznana z Programu Współpracy Przygranicznej została przeznaczona na zorganizowanie i przeprowadzenie konkursu na najlepiej zachowaną wieś Warmii i Mazur, przygotowanie wystawy fotograficznej Krajobraz Warmii, Mazur i Powiśla. Historia. Współczesność. Projekty. Realizacje, cykl felietonów zamieszczonych w prasie regionalnej oraz wydanie dwóch publikacji: „Architektura w krajobrazie wiejskim Warmii i Mazur” i „Zachowane – ocalone?” Pierwsza z nich, napisana przystępnie i bogato ilustrowana, została przekazana przedstawicielom samorządów (starostw i gmin), służb konserwatorskich, stowarzyszeń i społeczności lokalnych.

☞ Źródło: www.free.ngo.pl/borussia/nzpsd_inf_og.html

4

Przykłady projektów kulturalnych zrealizowanych w państwach należących do UE przy wsparciu z funduszy strukturalnych

Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej (EAGGF)

Ti Chulainn (Wielka Brytania)

Celem projektu było wsparcie rozwoju turystyki kulturalnej w rejonie gór Ring of Gullion w Irlandii Północnej w oparciu o bogate tradycje i dziedzictwo kulturowe tego regionu. Służyło temu przede wszystkim stworzenie Centrum Działalności Kulturalnej, promującego specyfikę kulturalną i artystyczną regionu poprzez or-

ganizację festiwali, konferencji, wystaw, wycieczek z przewodnikiem po ciekawych miejscach regionu związanych z jego historyczną przeszłością, wspieranie rzemiosła artystycznego. Centrum prowadzi kursy języka irlandzkiego oraz warsztaty muzyki, śpiewu, tańca, lokalnej historii. Zostało otwarte w 1998 roku, dzisiaj jest znaną atrakcją turystyczną, uaktywnia lokalny potencjał i przynosi wymierne korzyści ekonomiczne lokalnej społeczności.

Europejski Fundusz Społeczny (ESF)

Zwalczanie wykluczenia społecznego w Kopenhadze (Dania)

Celem projektu była walka z bezrobociem, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz kształcenie zawodowe. Duńska Fundacja Łodzi Podwodnych zakupiła starą rosyjską łódź podwodną, której odnową

i przekształceniem w atrakcję turystyczną zajęła się grupa młodych bezrobotnych. W łodzi otwarto galerię Rolling Gallery. Kontynuacją projektu były szkolenia bezrobotnych, między innymi z zakresu public relations, a także kursy języka angielskiego i niemieckiego, które pomogły zainteresowanym w podjęciu pracy przewodników turystycznych.

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (ERDF)

Most pomiędzy przeszłością i przyszłością w Terrassa (Hiszpania)

Celem projektu była rewitalizacja starej fabryki tekstyliów w miejscowości Terrassa (położonej około 30 kilometrów od Barcelony) poprzez stworzenie na jej terenie Katalońskiego Muzeum Nauki i Technologii. Muzeum stało się nie tylko miejscem organizacji wys-

taw poświęconych historii nauki, technologii i techniki, ale także swoistym pomostem pomiędzy przeszłością i przyszłością. Ta przyszłość to wygospodarowane na terenie dawnej fabryki miejsca na działalność firm innowacyjnych, między innymi internetowych.

Przykłady pochodzą z materiałów z konferencji Unia Europejska a kultura: czy naprawę chodzi tylko o pieniądze?, Warszawa 2003

Inne przydatne adresy:

- Dyrekcja Generalna Komisji Europejskiej – Edukacja i Kultura
(Directorate General for Education and Culture)
www.europa.eu.int/comm/dgs/education_culture/index_en.htm
- Strona dotycząca polityki kulturalnej Unii Europejskiej
www.europa.eu.int/comm/culture/index_en.html
- Komisja Parlamentu Europejskiego
ds. Kultury, Młodzieży, Edukacji, Mediów i Sportu
www.europarl.eu.int/committees/en/default.htm#CULT
- Lista punktów kontaktowych ds. kultury w Europie
www.europa.eu.int/comm/culture/contact-point_en.html
- Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej w Polsce
Warszawskie Centrum Finansowe
ul. Emilii Plater 53
00-113 Warszawa
tel. 022 520 82 00
faks 022 520 82 82
delegation-poland@cec.eu.int
www.europa.delpol.pl
- Punkt Kontaktowy ds. Kultury
Departament Współpracy Międzynarodowej
i Integracji Europejskiej Ministerstwo Kultury
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa
tel./faks 022 828 37 91
pkk.kultura@mk.gov.pl
www.mk.gov.pl/pkk
- Urząd Komitetu Integracji Europejskiej
Al. Ujazdowskie 9
00-918 Warszawa
tel. 022 455 55 00
info@mail.ukie.gov.pl
www.ukie.gov.pl
- Centrum Informacji Europejskiej przy UKIE
ul. Krucza 38/42
00-512 Warszawa
tel. 022 455 54 54
faks 022 455 54 53
cie@mail.ukie.gov.pl
www.cie.gov.pl
- Lista Regionalnych Centrów Informacji Europejskiej
www.cie.gov.pl/uk.nsf/CIE
- Biuro Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej
ul. Smolna 13
00-375 Warszawa
tel. 022 826 74 34
faks 022 826 28 23
biuro@buwivm.edu.pl
www.buwivm.edu.pl
- Narodowe Centrum Kultury
ul. Krakowskie Przedmieście 21/23
00-071 Warszawa
tel. 022 826 21 17
faks 022 826 14 09
www.nck.pl